

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Resolvitur quæstio circa immendiatum objectum Spei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

dicebatur, cum nihil extrinsecum sit alteri bonum, nisi ratione alicujus intrinseci.

V. Tertia Durandi ratio est, quia Deus secundum se non potest esse objectum immediatum Spei, ergo sola visio erit: antecedens probatur, quia Deus ut sic non est bonum futurum nobis, sicut debet esse objectum Spei, neque alio modo est obtinendus, nisi mediâ visione; ergo ipsa semper mediat inter Deum & Spem. Confirmatur: Quia desperatio non habet Deum secundum se pro objecto immediato, sed visionem Dei, nemo enim desperat Deum, sed ejus consecutionem; ergo similiter Spes non habet pro objecto immediato Deum secundum se, sed visionem: Spes enim & desperatio, cum motus sint contrarii, versantur circa idem objectum. Hinc Paulus ad Rom. 5. *Gloriamur*, inquit, *in spe gloria*, ad Tit. etiam c. 1. & alibi, objectum Spei dicit esse *vitam aeternam*, quæ est visio beata. Deinde D. Thomas art. 2. beatitudinem, quam docet esse objectum Spei, appellat effectum divinæ virtutis adjuvantis, quod tamen dici nequit de Deo secundum se. Item art. 1. ait objectum Spei esse futurum, & arduum, Deo tamen, ut dictum est, secundum se non convenit esse futurum vel arduum, sed solum ratione visionis.

VI. Secunda sententia huic opposita asserit objectum proximum & immediatum Spei, & ut quod esse solum Deum, ita ut visio nullo modo sit objectum quod speramus, sed tantum conditio requisita ex parte Dei, ut tanquam objectum terminet actum Spei: ita nonnulli, qui hoc modo explicant objectum dilectionis in patriâ, & desiderii in viâ, Palud. in 4. d. 49. quæst. 4. a. 2. Gregorius in 1. d. 1. quæst. 3. Major quæst. 5. d. 1. Coicetanus art. 2. & larius 5. §. *In eodem articulo*; non enim putant aliter salvari, quo modo Deus sit immediatum objectum, sed solum mediante visione, & consequenter inquirunt Spes non erit virtus Theologica.

VII. Probatur primò auctoritate Divi Thomæ, qui art. 2. ut probet beatitudinem aeternam esse proprium & principale objectum Spei, hac utitur ratione: Deus est, in quem, sive à quo speramus, ergo objectum nostræ Spei debet esse proportionatum Deo, & consequenter infinitum, si autem hæc ratio sit efficax, sequitur solum Deum & beatitudinem objectivam, non autem formalem seu visionem esse hoc objectum, quia visio Dei est aliquid creatum, & consequenter finitum.

VIII. Secundò probatur, quia solus Deus, non visio habet rationem ultimi finis nostri, ergo etiam solus Deus est objectum immediatum Spei nostræ, consequentia patet, Spes siquidem primò respicit finem ultimum, omnes autem concedunt beatitudinem nostram esse primum objectum Spei, sed hoc non habet nisi in quantum est ultimus finis noster, ergo: antecedens probatur, tum quia solus Deus & non visio habet rationem causæ primæ efficientis, ergo & ultimi finis, tum etiam quia visio ordinatur ad Deum ut ad finem, ergo ratio ultimi finis non convenit ei, sed soli Deo. Confirmatur: nam solus Deus secundum se, id est ratione suæ bonitatis intrinsecæ, & non ratione visionis est summum bonum nostrum, ergo etiam est objectum immediatum amoris concupiscentiæ, ad quem pertinet Spes, atque adeo ipsius actus Spei: Antecedens probatur, tota namque ratio, ob quam visio est nobis bona, est quia est consecutio sum-

mi boni nostri; & ita si Deus ratione suæ bonitatis non esset bonum nostrum, nec visio ut ejus consecutio esset nobis bona. Quod ulterius declaratur, nam ratio propter quam actus gustandi cibum est nobis bonus, est quia ipse cibus secundum se est nobis bonus factâ applicatione per actum, & si cibus non esset nobis bonus, nec actio gustandi esset, imo foret mala si cibus esset malus. Tandem Deus Abraham dixit: *Ego sum merces tua magna nimis.*

IX. Tertio probatur hæc sententia: delectatio siquidem quæ sequitur ex visione beatificâ habet Deum secundum se pro objecto immediato, & non ipsam visionem, ergo & Spes: consequentia ex supra dictis patet, antecedens verò probatur, nam per visionem beatificam solus Deus cognoscitur ut objectum quod, & non ipsa visio, solum necessariò; ad beatitudinem namque non est necessarium videri aliquid aliud ut objectum quod; si enim mente concipiamus aliquem videre Deum solum, ita ut non videat se videre, ille foret beatus essentialiter, haberetque delectationem beatificam, & tamen non delectaretur de visione, cum enim sit actus appetitus non potest versari circa rem ullam ut circa objectum, nisi illa supponatur cognita, ergo solus Deus, & non visio est objectum immediatum illius delectationis, quæ præcisè sequitur ex visione beatificâ, patet consequentia, quia nihil potest esse objectum quod delectationis, quæ sequitur ex aliqua cognitione, nisi id quod est objectum, quod, ejusdem cognitionis, voluntas etenim quæ est principium talis delectationis, non potest ferri, vel hoc vel alio quocumque actu, nisi in objectum cognitum.

X. Dices, potest visio cognosci ut objectum quod aliâ cognitione reflexâ. Contra: talis cognitio reflexa non est necessaria ut quis sit verè beatus, neque delectatio, quæ habetur de visione cognoscitur, ad illam enim sequitur, sed si cognoscatur, per aliam cognosci necessariò debet. Deinde quando quis delectatur de re aliqua creatâ, quam cogitat, hæc delectatio nullo modo habet pro objecto quod, delectationem ipsam, nec cogitationem, sed solum rem cogitatam, vel præsentem in cogitatione, ergo similiter delectatio de Deo viso nullo modo habet ut objectum quod visionem, sed solum Deum. Brutum etiam delectatur de colore viso, quia habet pro objecto colorem visum, & nullo modo ipsam visionem, ergo similiter beatus, qui delectatur de Deo, habet pro objecto Deum tantum, & non visionem.

SECTIO SECUNDA.

Resolvitur questio circa immediatum objectum Spei.

I. SUPPONENDUM ex alibi dictis, respectu amoris concupiscentiæ duos distingui solere fines, quorum alter dicitur, *cujus gratia*, & est bonum concupitum, alter finis *cui*, estque persona cui res aliqua concupiscitur. Rursus finis *cujus gratia* subdividitur in finem *qui*, estque ipsum bonum concupitum, ut est pecunia, & in finem *quo*, qui est adeptio, ratione ejus, finis, qui conjungitur nobis, & sit bonum nostrum, ut est possessio pecuniæ; appellaturque finis *quo* non

IX. Tertium hujus sententia argumentum ducitur ex delectatione secuta ad visionem.

Nihil movet re voluntatem posse, nisi quod cognoscitur.

X. Quid si visio, quamvis non directè, reflexè tamen cognoscatur per aliam cognitionem.

Tom. II.

non respectu affectus concupiscentiæ, quasi non sit per eum volutus, ut quod, sed respectu finis qui quia est id quo possidetur, & conjungitur.

II.

Finis qui & quo non habet finem totalem constituens.

Relicto ergo primo fine cui, quia ad hanc difficultatem non pertinet, reliqui duo non comparantur inter se ut duo fines integri, neque ut duo objecta, aut bona totalia, sed ut constituentes unum integrum finem, unum objectum & bonum totale, ut patet in exemplo posito, nam nec pecunia sine possessione, nec possessio sine pecuniâ est nobis bona, atque adeo neutra sine altera habet rationem finis aut objecti quod, respectu affectus concupiscentiæ.

III.

Visio inter Spem & Deum non est objectum quod, sed quo.

Hinc fit visionem non esse mediam inter Spem nostram & Deum, ut integrum objectum quod, sed ut possessionem & adeptionem objecti, & ideo non tollit quin Deus etiam sit objectum immediatum, ad hoc namque oportet eam esse mediam, ut objectum integrum: unde cum Deus & visio non distinguantur inter se ut duo objecta totalia respectu Spei, habere inter se nequeunt ordinem in ratione objecti proximi & remoti, quia hujusmodi ordo supponit distinctionem.

IV.

Objectum creatum & increatum possit unum finem constituere.

Dices: Deus est bonum increatum, visio quid creatum, ergo non possunt constituere unum bonum, aut objectum. Respondetur negando consequentiam, non enim constituunt hoc bonum eadem ratione, sed Deus ut ipsum bonum quod principaliter concupiscitur, visio autem ut ejus possessio & adeptio, qui actus noster esse debet, & quid creatum.

V.

Deus ut objectum immediatum reddit nos beatos.

Prima conclusio: Deus ut beatitudo objectiva, & quæ tanquam objectum reddit nos beatos, est objectum immediatum Spei Theologicæ: ita Doctores communiter in 3. d. 26. ubi Scotus quæst. 1. S. Bonaventura quæst. 2. & 3. Carthusi. quæst. 1. & 1. d. 1. quæst. 4. qui sententiam Durandi irrationalem vocat, & contrariam communi Doctorum. Med. 1. 2. quæst. 11. art. 3. ad 4. Caietanus hic, art. 5. Valentia punct. 1. Suarez & Vasquez infra citandi, & colligitur ex illo Genes. 15. vers. 2. Ego merces tua magna nimis; cum enim spes versetur circa mercedem & præmium, benè sequitur Deum, qui secundum se est præmium nostrum, esse objectum Spei. Unde Sanctus Augustinus 12. de Civitate, capite ultimo, ait: Præmium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit ei, cui seipsum, quo melius & majus nihil possit esse, promissit. Item ad Hebræos 6. vers. 19. Habemus spem incedentem usque ad interiora velaminis, id est usque ad ipsum Deum, qui est nostra beatitudo objectiva, & nunc explicata est: juxta illud: Ut spes vestra esset in Deo, vel in Deum, ut habet alia lectio 1. Petri 1. vers. 21.

Ego ero merces tua magna nimis.

Qui dedit virtutem, eris præmium virtutis.

Probatur conclusio primò ex iis quæ infra dicentur, Spem scilicet esse virtutem Theologicam, talis enim esse non potest, nisi immediatum illius objectum sit Deus, nam mediâtè versari circa Deum ad hoc non sufficit, alioquin si quis amaret visionem beatam propter ejus pulchritudinem, diceretur habere virtutem Charitatis, cum mediâtè versetur circa Deum; & religio esset virtus Theologica, quia licet objectum immediatum sit culus Dei, mediatum tamen est ipse Deus, & qui desideraret habere actum Fidei, eliceret desiderium Theologicum, mediâtè siquidem tenderet in Deum, qui est immediatum objectum Fidei, quæ tamen omnia falsa sunt, & contra communem Doctorum sententiam. Confirmatur: Nostra siquidem beatitudo objectiva, & finis ultimus qui, non potest consistere in aliquo

VI.

Spes est virtus Theologica, scilicet objectum ejus immediatum est Deus.

creato, ut concedunt omnes, ergo objectum gaudii beatifici non potest esse sola visio, atque adeo neque etiam Spei, quæ circa eandem beatitudinem versatur.

David ostenditur obiectum immediatum Spei, ut est Virtus Theologica, debere esse Deum.

Secunda conclusio: Etiam beatitudo formalis, seu actus ipse creatus videndi, qui nos reddit formaliter beatos, pertinet ad objectum formale quod Spei, idque immediatè, cum non præsupponat aliquid, quod prius terminet Spem, ita Capreolus in 3. d. 26. quæst. 2. art. 3. ad argumenta Durandi: contra secundam conclusionem, Valentia Disp. II. quæst. 1. punct. 1. §. Nos verò, & Vasquez 1. 2. d. 15. cap. 3. & 4. ubi licet præcipuè loquatur de objecto delectationis in patriâ, idem tamen supponit dicendum de objecto Spei.

Probatur primò auctoritate Divi Thomæ, qui art. 2. supponit Spem attingere Deum innitendo ejus auxilio ad consequendum bonum speratum: ex quo sic arguo: Bonum ad quod consequendum datur hoc auxilium, non est solus Deus, sed etiam visio beatifica, & actio qua illud adipiscimur, ergo objectum Spei non est solus Deus, sed simul cum visione; patet consequentia, quia bonum obtinendum appellat D. Thomas bonum speratum, id est objectum, quod speramus: Antecedens probatur, auxilium quippe hoc non datur immediatè ad ipsam formalem adeptionem, quæ est visio, sed ad opera, quæ in viâ ex dispositione Dei ad consequendum terminum requiruntur, terminus autem ad quem via nostra ordinatur, non est Deus ut sic, sed ut à nobis adipiscendus, quam rationem formaliter ingreditur ipsa adeptio, seu visio, ergo.

Probatur conclusio secundò; objectum namque divinæ promissionis non est solus Deus, sed etiam visio beatifica, ergo & objectum Spei, id enim speramus quod Deus promittit: Antecedens probatur, id etenim quod Deus promittit, est totum hoc, futuros nos esse beatos, ergo promittit visionem beatificam, à qua tanquam à formâ habent beati formaliter, quod sint tales. Confirmatur: Totum id respondet nostris meritis tanquam præmium, ergo & Spei tanquam objectum quod, patet antecedens, id enim quod alicui in patriâ, in præmium suorum meritorum confertur, est quod sit formaliter beatus, hoc autem habet formaliter per visionem, ergo.

Tertiò probatur, si enim aliqua ratio faveret oppositæ sententiæ, maximè ea quam assignat Caietanus loquens de delectatione, nempe Deum esse finem ultimum, & visionem solum se habere ut causalitatem finis, quæ dicitur finalizatio, vel tanquam conditionem sine qua non: sed neutrum horum convenit visioni, ergo: Minor probatur, nam in primis visio non est finalizatio Dei, quia non intelligitur ut procedens ab eo secundum quod habet rationem finis, ut intelligitur omnis causalitas respectu suæ causæ, sed terminatur ad Deum ut possessio & adeptio ipsius. Deinde neque est conditio sine qua non requisita ex parte objecti, Dei scilicet, ut sit bonum nostrum, cum hoc modo sit potius objectum quod, tum quia esse bonum nostrum est de ratione formali objecti Spei, tum quia per visionem dicitur Deus fieri bonum nostrum tanquam per possessionem ejus, possessio autem seu adeptio boni concupiti ut statim dicam, est objectum quod affectus concupiscentiæ.

Ultimò probatur: Objectum quod amoris concupiscentiæ, non solum est bonum principaliter concupitum, sed etiam adeptio ejus, seu possessio, ergo

ergo

VII. Visio etiam Spei ad objectum formalem immediatum Spei.

VIII. Auctoritate D. Thomæ ostenditur visionem esse objectum immediatum Spei Theologica.

IX. Objectum Spei idem est, quod est objectum divinum promissionis.

X. Per visionem habent beati formaliter quod sint tales.

XI. Quod Deus sit finis ultimus, non obstat quia minus illam etiam suo modo ingreditur visio.

XII. Visio ad Deum terminatur ut ejus adeptio, & possessio.

XIII. Ex amore concupiscentiæ, ita in genere

re, arguitur ad actum Spei.

ergo objectum Spei non solum est Deus, sed etiam visio, Spes quippe pertinet ad amorem concupiscentia, & visio est realis adeptio & possessio Dei. Antecedens probatur, tum quia adeptio conducit ad consequendum bonum concupitum, non minus, imo magis quam medium ad consequendum finem, ergo habet rationem boni respectu concupiscentis, solum sicut medium, licet non sit medium quod ordinatur ad adeptionem, cum sit ipsa adeptio.

SECTIO TERTIA.

Solvuntur argumenta circa immediatum objectum Spei.

I. Inter finem qui & quo nulla intercedit prioritas.

AD primum argumentum Durandi: Jam constat ex nostra suppositione initio Sectionis praecedentis positam, non esse inter illa duo ultimam prioritatem, sed utrumque Deum scilicet & visionem constare unum objectum, & finem integrum.

II. Amari nequit Deus propter nos ut propter ultimum finem.

Ad confirmationem: Respondeo primo ex Valentia hic, parte 1. ad 1. Durandi, negando minorem; licet enim Deus non possit amari amore concupiscentia propter nos, ut propter ultimum finem, potest tamen amari a nobis ita ut ipse sit ultimus finis, quem nobis appetimus, ut nos perficiat, & hoc modo talis amor non est inordinatus, quia per illum non referimus Deum ad nos ipsos tanquam ad ultimum finem, sed potius volumus & speramus eum, qui est ultimus finis noster, ut nos perficiat.

Omne bonum, quodcumque deum illud sit, est alicui bonum.

Pro cuius explanatione advertunt bene aliqui, omne bonum, etiamsi sit summum, & finis ultimus esse alicui bonum, ideoque ordinari potest ad aliud ut ad finem cui, quia est ejus bonum ejusque perfectivum, non tamen potest ordinari ad aliud ut ad finem cuius gratia, quia id quod ordinatur ad aliud ut ad finem cuius gratia, est medium respectu illius, & ita esset perversio ordinare Deum, qui est ultimus finis omnium, ad aliquid aliud, ut ad finem cuius gratia, quia sequeretur ultimum finem fieri medium respectu alterius. Haec vero ratio non habet locum in Deo, cum ordinatur ad aliud, ut ad finem cui, quia, ut optime notavit Scotus in 3. d. 26. quaest. unica, §. Ad quaestionem igitur, non ordinatur ad talem finem, ut ad summum bonum, vel perfectionem suam, sed potius ad perficiendum ipsum, sicut aliqui dicunt substantiam ordinari ad accidens, ad ipsum scilicet sustentandum. Hinc non habet Deus rationem medii respectu nostri, sed potius ultimi finis, quia est volitus a creatura, ut ultimus finis, & summum illius bonum. Pro quo etiam videtur posse dici solent 3. parte, quaest. 1. art. 3. ad explicandum quo pacto sit intelligendum Verbi Incarnationem fuisse ordinatam ad nostram salutem ut ad finem.

Deum appetimus ut aliquid a quo perficiamur.

Ad secundum nego minorem: ad probationem concedo debere esse aliquid, quod vel sit actio, vel habeat modum actionis conjungentis, quod dico propter pecuniam, vel agrum exempli gratia, quae nobis conjunguntur ratione possessionis, quae non est proprie actio, imo nec quid realiter inharrens, sed vel denominatio extrinseca, vel quid morale conveniens nobis secundum moralem existimationem, ut in honore, qui est in honorante, & in fama, quae est in ex-

Deus est summum nostrum bonum, & finis ultimus.

trinseco subjecto, & sit praesens per relationem ad eum, ad quem pertinet. Debet ergo esse possessio vel moralis, vel per actum vitalem, vel aliquid aliud quod sit sufficiens conjunctio, attentam naturam boni concupiti. Nego tamen talem actionem seu possessionem solum habere rationem immediati objecti, ratio est, quam supra assignavimus, quia scilicet actio, qua nobis conjungitur bonum, & qua fit bonum nostrum, comparatur cum tali bono ut finis quo, cum fine qui, & constituit cum eo unum finem totalem & integrum, ideoque licet videatur intercedere, inter nos & illud bonum, re tamen vera non intercedit, nec impedit quo minus illud bonum sit immediatum objectum amoris concupiscentia, & Spei.

III. De bono a nobis distincto non delectamur nisi ratione alicuius illud nobis conjungentis.

Ad tertium respondeo non esse opus, ut objectum Spei sit futurum secundum suam entitatem: aurum enim, quod ab Indiis speratur advehendum, jam praexistit; sufficit ergo quod sit futurum secundum possessionem, & sic Deus est objectum Spei, in quantum scilicet est bonum per visionem possidendum; ex quo non sequitur quod visio sola sit objectum Spei, sed Deus per visionem possidendus, sicut nec sola possessio auri est objectum Spei humanae, sed aurum possidendum, licet ipsa visio & possessio sperentur tanquam id quo finis est possidendus.

trifeco subjecto, & sit praesens per relationem ad eum, ad quem pertinet. Debet ergo esse possessio vel moralis, vel per actum vitalem, vel aliquid aliud quod sit sufficiens conjunctio, attentam naturam boni concupiti. Nego tamen talem actionem seu possessionem solum habere rationem immediati objecti, ratio est, quam supra assignavimus, quia scilicet actio, qua nobis conjungitur bonum, & qua fit bonum nostrum, comparatur cum tali bono ut finis quo, cum fine qui, & constituit cum eo unum finem totalem & integrum, ideoque licet videatur intercedere, inter nos & illud bonum, re tamen vera non intercedit, nec impedit quo minus illud bonum sit immediatum objectum amoris concupiscentia, & Spei.

Bonum alicui & variis modis potest nobis conjungi.

Res est ejus possessio unita integrum finem constituent.

IV. Quidnam sit objectum totale tristitia damnatorum.

V. Hoc objectum, nempe Deus non visus, est malum damnatum.

Quomodo timor differat a tristitia.

VI. Non requiritur ut bonum speratum sit futurum secundum suam entitatem.

VII. Quidnam sit objectum desperationis.

VIII. Deus intrinsece spectat ad objectum immediatum Spei.

IX. Non solum Deus, sed etiam visio ingreditur finem nostrum ultimum.

Ad confirmationem de timore & tristitia damnatorum respondeo, sicut objectum totale delectationis beatorum, ut statim dicam, est Deus visus, ita ut delectatio immediate attingat & Deum & visionem, sic etiam objectum totale tristitia damnatorum est Deus non visus, seu privatio hujus summi boni, quod est Deus visus, ita ut tristitia immediate attingat Deum, ut subest privationi visionis.

Neque contra hoc habet vim quod objici posset, Deum scilicet secundum se non esse nobis malum, & consequenter nec immediatum objectum tristitia, licet namque Deus praecise sumptus secundum se non possit intelligi ut malus nobis, hoc tamen objectum, nempe Deus non visus, malum est damnatis, & praecipuum malum, scilicet damni, quod est carentia boni, quo ob suam culpam privantur. Timor etiam in via pro objecto immediato hoc totum habet, scilicet Deum non visum, & differt a tristitia, quia tristitia respicit privationem ut praesentem, timor vero ut futuram, in quo similitudinem habet cum Spe.

Ad tertium respondeo non esse opus, ut objectum Spei sit futurum secundum suam entitatem: aurum enim, quod ab Indiis speratur advehendum, jam praexistit; sufficit ergo quod sit futurum secundum possessionem, & sic Deus est objectum Spei, in quantum scilicet est bonum per visionem possidendum; ex quo non sequitur quod visio sola sit objectum Spei, sed Deus per visionem possidendus, sicut nec sola possessio auri est objectum Spei humanae, sed aurum possidendum, licet ipsa visio & possessio sperentur tanquam id quo finis est possidendus.

Ad confirmationem dico, desperationem habere pro objecto totum hoc, Deum non fore obtinendum per visionem, ita ut feratur etiam ad ipsum Deum. Ad loca illic citata respondeo, intelligenda esse de objecto Spei, & sine ut est res, non secludendo tamen finem ut adeptionem, quae est visio.

Ad argumenta secunda sententiae, & primo ad id quod ex Divo Thoma adducebatur, dico ad efficacitatem illius rationis sufficere, quod Deus, qui est infinitus pertineat intrinsece ad objectum Spei immediatum, quod etiam sufficit ut sit virtus Theologica.

Ad secundum nego antecedens quoad finem nostrum integrum, respectu amoris concupiscentiae; utraque autem probatio solum convincit Deum secundum se esse finem ultimum qui, sive ut rem, non autem convincit de fine ultimo ut est adeptio, quod satis ex probatione nostra conclusionis constare potest. Ad confirmationem nego